

Μη κερδοσκοπικές δεξαμενές σκέψης διασυνδεδεμένες με κόμματα: Η χρηματοδότηση από δημόσια κονδύλια

Σημείωμα Πολιτικής

Σημείωμα Πολιτικής

Σεπτέμβριος 2023,
Αρ. 6

Copyright © 2022 | All Rights Reserved

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Διεύθυνση: Ανδρέα Ζάκου, Γρ.301, 2404 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος.

Τηλέφωνο: +357 22 664470 ■ Email: info@ispd.org.cy ■ www.ispd.org.cy

Το Ινστιτούτο προάγει τον ελεύθερο και ανοιχτό δημόσιο διάλογο που εδράζεται στον ορθολογισμό και στην επιστημονική τεκμηρίωση. Οι απόψεις που εκφράζονται σε δημοσιεύσεις του Ινστιτούτου εκφράζουν αποκλειστικά τον/την συγγραφέα ή τους συγγραφείς και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις του Ινστιτούτου.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ και ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Σημείωμα Πολιτικής

Το Σημείωμα Πολιτικής Ινστιτούτο Μελετών Πολιτικής και Δημοκρατίας ετοιμάστηκε από το προσωπικό του Ινστιτούτου Μελετών Πολιτικής και Δημοκρατίας.

Στοιχεία Επικοινωνίας:

Email: info@ispd.org.cy

Μη κερδοσκοπικές δεξαμενές σκέψης διασυνδεδεμένες με κόμματα: Η χρηματοδότηση από δημόσια κονδύλια

Σε μια εποχή εντεινόμενης απαξίωσης της πολιτικής, όπως αυτή εκφράζεται μέσα από φαινόμενα όπως η εκλογική αποχή, ο αντισυστημισμός και η άνοδος των πολιτικών άκρων, ο ορθολογισμός και η επιστημονική τεκμηρίωση στο δημόσιο διάλογο αλλά και στην πρακτική εφαρμογή της πολιτικής, είναι ίσως πιο σημαντικές από ποτέ. Στο πλαίσιο αυτό, η ύπαρξη ερευνητικών ινστιτούτων/δεξαμενών σκέψης διασυνδεδεμένων με πολιτικά κόμματα αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα που μπορεί να συμβάλει στην αποκατάσταση της εμπιστοσύνης των πολιτών προς την πολιτική και στην εμπάθυνση της δημοκρατίας.

Προάγοντας τον ορθό λόγο και την επιστημονική γνώση, τα ινστιτούτα και οι δεξαμενές σκέψης λειτουργούν ως ανάχωμα απέναντι στο λαϊκισμό και στη δημαγωγία και συμβάλλουν στην αποδόμηση μύθων και ψευδών ειδήσεων.

Ανάλογα ερευνητικά ινστιτούτα, εκ της φύσεως τους, μπορεί να λειτουργήσουν ως μοχλοί μεταρρύθμισης, ανανέωσης και εκσυγχρονισμού των κομμάτων αλλά και να συμβάλουν γενικότερα στην ποιοτική αναβάθμιση του δημόσιου διαλόγου. Προάγοντας τον ορθό λόγο και την επιστημονική γνώση, τα ινστιτούτα και οι δεξαμενές σκέψης λειτουργούν ως ανάχωμα απέναντι στο λαϊκισμό και στη δημαγωγία και συμβάλλουν στην αποδόμηση μύθων και ψευδών ειδήσεων.

Όπως καταδεικνύει η εμπειρία σε ώριμες δημοκρατίες της Ευρώπης, κρίσιμο στοιχείο προκειμένου τα ινστιτούτα αυτά να διαδραματίσουν με επιτυχία τον ρόλο τους σε ένα πολιτικό σύστημα και ευρύτερα στη κοινωνία, είναι η θεσμοθέτηση της χρηματοδότησής τους απευθείας από τον κρατικό προϋπολογισμό. Η πρακτική αυτή ενισχύει την αυτονομία των ιδρυμάτων αυτών και τους επιτρέπει να επιτελέσουν απρόσκοπτα τον εκσυγχρονιστικό και ανανεωτικό τους ρόλο προς όφελος γενικότερα της δημοκρατίας.

Στο κείμενο αυτό παρουσιάζεται το καθεστώς που διέπει τη χρηματοδότηση πολιτικά διασυνδεδεμένων ινστιτούτων στην περίπτωση της Ελλάδας, της Γερμανίας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Κρίσιμο στοιχείο προκειμένου να διαδραματίσουν με επιτυχία το ρόλο τους είναι η θεσμοθέτηση της χρηματοδότησης τους απευθείας από τον κρατικό προϋπολογισμό

Σύμφωνα με το άρθρο 1 του Νόμου 3023/2002, παρέχονται τρία είδη κρατικής χρηματοδότησης προς πολιτικά κόμματα και συνασπισμούς κομμάτων – η τακτική χρηματοδότηση, η εκλογική και η χρηματοδότηση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς λόγους – ενώ οι δικαιούχοι της κρατικής χρηματοδότησης διαχωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες:

(α) Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων που εκπροσωπούνται στη Βουλή των Ελλήνων με αντιπροσώπους εκλεγμένους στις τελευταίες γενικές βουλευτικές εκλογές από τους συνδυασμούς του ίδιου κόμματος ή συνασπισμού.

(β) Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων οι οποίοι στις τελευταίες γενικές βουλευτικές εκλογές είχαν καταρτίσει πλήρεις συνδυασμούς τουλάχιστον στο 70% των εκλογικών περιφερειών της χώρας και συγκέντρωσαν

τουλάχιστον 1.5% του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων της Επικράτειας.

(γ) Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί, που έχουν εκλέξει αντιπροσώπους στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

(δ) Τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί, τα οποία στις τελευταίες εκλογές για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο συγκέντρωσαν τουλάχιστον 1,5% του συνόλου των έγκυρων ψηφοδελτίων της Επικράτειας.

Η τακτική χρηματοδότηση και η χρηματοδότηση για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς λόγους δίδονται σε ετήσια βάση και αναλογούν αντίστοιχα στο 0,5% και 0,1% των πραγματοποιηθέντων καθαρών εσόδων του ετήσιου κρατικού απολογισμού του προηγούμενου οικονομικού έτους.¹ Συγκεκριμένα, το 80% των δύο ετήσιων χρηματοδοτήσεων καταβάλλονται προς την πρώτη κατηγορία δικαιούχων, δηλαδή τα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς που εκπροσωπούνται στη Βουλή των Ελλήνων και η κατανομή του ποσού που τους αναλογεί βασίζεται στον αριθμό των έγκυρων ψηφοδελτίων που συγκέντρωσαν στις τελευταίες εθνικές εκλογές.²

¹ Άρθρο 1 (παρ. 3 και παρ.5) του Νόμου 3023/2002.

² Άρθρο 1 (παρ.5) και Άρθρο 3 (παρ.1 και παρ.3) του Νόμου 3023/2002.

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση για ερευνητικούς επιμορφωτικούς λόγους, δίδεται προς τα δικαιούχα κόμματα/συνασπισμούς με σκοπό την «ίδρυση και λειτουργία κέντρων ερευνών και μελετών, καθώς και τη διοργάνωση προγραμμάτων επιμόρφωσης των στελεχών τους».

Όσον αφορά τη χρηματοδότηση για ερευνητικούς επιμορφωτικούς λόγους, δίδεται προς τα δικαιούχα κόμματα/συνασπισμούς με σκοπό την «ίδρυση και λειτουργία κέντρων ερευνών και μελετών, καθώς και τη διοργάνωση προγραμμάτων επιμόρφωσης των στελεχών τους».³ Ο έλεγχος της χρηματοδότησης διενεργείται από την Επιτροπή Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης του άρθρου 3Α του Νόμου 3213/2003 και η εν λόγω Επιτροπή υποβάλλει έκθεση των πεπραγμένων της στο τέλος κάθε έτους προς την Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας της Βουλής, καθώς και στους Υπουργούς Οικονομικών και Εσωτερικών.⁴ Μεταξύ άλλων, η Επιτροπή εξετάζει αν τα ποσά που χορηγήθηκαν σε κόμματα ή συνασπισμούς για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς λόγους διατέθηκαν για τον σκοπό που τους δόθηκαν.

Πίνακας 1 – Η ετήσια κρατική χρηματοδότηση του ΣΥΡΙΖΑ και της Νέας Δημοκρατίας για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς λόγους κατά την τριετία 2017-2019.⁵

	2017	2018	2019	Σύνολο τριετίας
ΣΥΡΙΖΑ	1,070,331	1,093,848	1,640,773	3,804,952
Νέα Δημοκρατία	865,033	884,039	1,326,059	3,075,131

Αν και οι ετήσιοι ισολογισμοί των κομμάτων δεν παρέχουν αναλυτικά στοιχεία σε σχέση με την κατανομή των δαπανών που πραγματοποιούν για ερευνητικούς και επιμορφωτικούς λόγους, τα χρήματα αυτά μάλλον διοχετεύτηκαν προς τα ακόλουθα κέντρα μελετών/ιδρύματα τα οποία συνδέονται με πολιτικά κόμματα: Ινστιτούτο Δημοκρατίας «Κωνσταντίνος Καραμανλής» (Νέα Δημοκρατία), Ινστιτούτο «Νίκος Πουλάντζας» (ΣΥΡΙΖΑ), Ινστιτούτο Στρατηγικών και Αναπτυξιακών Μελετών (ΙΣΤΑΜΕ) «Ανδρέας Παπανδρέου» (ΠΑΣΟΚ), Κέντρο Επιμόρφωσης «Χαρίλαος Φλωράκης» (ΚΚΕ), Ινστιτούτο Γεωπολιτικών Μελετών «Εθνική Αναδημιουργία» (Ανεξάρτητοι Έλληνες),

³ Άρθρο 1 (στοιχείο βγ' παρ.1) του Νόμου 3023/2002.

⁴ Άρθρο 1 (παρ.5 και στοιχείο ιε' παρ.1) και Άρθρο 21 του Νόμου 3023/2002.

⁵ Τα στοιχεία υπολογίστηκαν με βάση τις αποφάσεις του Υπουργείου Εσωτερικών σύμφωνα με τα εξής ΦΕΚ: 2585/Β/25-7-2017, 1999/Β/9-6-2017, 2721/Β/3-8-2017, 3497/Β/6-10-2017, 3993/Β/15-11-2017, 4512/Β/20-12-2017, 1378/Β/24-4-2018, 5023/Β/12-11-2018, 863/Β/12-3-2019, 2519/Β/25-6-2019, 4542/Β/11-12-2019.

Κέντρο Πολιτικού Προβληματισμού «Μιχάλης Παπαγιαννάκης» (ΔΗΜΑΡ) και Ινστιτούτο «Ίων Δραγούμης» (ΛΑΟΣ). Σημειώνεται ότι μόνο το Ινστιτούτο Δημοκρατίας «Κωνσταντίνος Καραμνλής», το Ινστιτούτο «Νίκος Πουλάντζας» και το Κέντρο Επιμόρφωσης «Χαρίλαος Φλώρακης» φαίνεται να διατηρούσαν αξιοσημείωτη δραστηριότητα κατά την υπό αναφορά περίοδο.

Αναφέρεται, επίσης, ότι βάσει του Νόμου 3577/2007, ετήσια κρατική χρηματοδότηση λαμβάνουν και τα ιδρύματα πρώην Πρωθυπουργών. Συγκεκριμένα, το άρθρο 34 ορίζει ότι πέντε ιδρύματα τα οποία έχουν ως καταστατικό σκοπό «τη συγκέντρωση, διάσωση, συντήρηση του αρχειακού υλικού διατελεσάντων κοινοβουλευτικών πρωθυπουργών, καθώς και την προβολή του έργου αυτών», λαμβάνουν ετήσια κρατική επιχορήγηση το ύψος της οποίας καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Παιδείας.

Τα πέντε ιδρύματα είναι τα εξής: Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος», Ίδρυμα «Κωνσταντίνος Γ. Καραμανλής», Ίδρυμα «Κωνσταντίνος Κ. Μητσοτάκης», Ίδρυμα «Ανδρέα Γ. Παπανδρέου» και Πνευματικό «Ίδρυμα Γεωργίου Παπανδρέου». Σε αυτά προστέθηκε αργότερα και το «Ίδρυμα Κωνσταντίνου Σημίτη» με το άρθρο 6 του Νόμου 3752/2009. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι το 2010 αποφασίστηκε η αναστολή της ετήσιας χρηματοδότησής τους λόγω της οικονομικής κρίσης. Το ποσό που λάμβανε το καθένα ανερχόταν στις 225 χιλιάδες ευρώ ετησίως.⁶

Γερμανία

Ενδεικτικό της έμφασης που αποδίδουν οι Γερμανοί στη λειτουργία ερευνητικών ινστιτούτων και δεξαμενών σκέψης, είναι το γεγονός ότι κάθε κόμμα το οποίο εκλέγεται για τουλάχιστον δύο συνεχόμενες εκλογικές αναμετρήσεις στην Γερμανική Κάτω Βουλή δικαιούται να προτείνει κάποιο μη κερδοσκοπικό πολιτικό ίδρυμα για να λαμβάνει ετήσια κρατική χρηματοδότηση. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι παρά τις σχέσεις τους με τα κοινοβουλευτικά κόμματα, όλα τα πολιτικά ιδρύματα είναι ανεξάρτητα τόσο οικονομικά όσο και ως νομικές οντότητες.⁷ Τα χρήματα που λαμβάνει το καθένα εξ αυτών καθορίζονται με βάση τον ετήσιο προϋπολογισμό του κράτους και η κατανομή του προϋπολογισμού γίνεται στη βάση της εκλογικής επιρροής του κάθε κόμματος.⁸

⁶ Κοινοβουλευτική ερώτηση με αριθμό 2680/12-12/2011 του Βουλευτή Ηρακλείου Λευτέρη Αυγενάκη < <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c0d5184d-7550-4265-8e0b-078e1bc7375a/7537632.pdf> >

⁷ Unmüssig, Barbara, 'Promoting democratic values', Development and Cooperation (D+C) Monthly E-paper, December 2017, p. 35 < https://www.dandc.eu/sites/default/files/pdf_files/2017-12-dc.pdf >

⁸ Mohr, Alexander, The German Political Foundations as Actors in Democracy Assistance, Dissertation.com: Florida, 2010, σελ. 63-5. < <https://bit.ly/2KJ23cV> >

Κάθε κόμμα το οποίο εκλέγεται για τουλάχιστον δύο συνεχόμενες εκλογικές αναμετρήσεις στην Γερμανική Κάτω Βουλή δικαιούται να προτείνει κάποιο μη κερδοσκοπικό πολιτικό ίδρυμα για να λαμβάνει ετήσια κρατική χρηματοδότηση.

Αυτή τη στιγμή στη Γερμανία λειτουργούν έξι πολιτικά ιδρύματα που συνδέονται με εδραιωμένα κοινοβουλευτικά κόμματα: Friedrich Ebert Foundation (Social Democratic Party of Germany - SPD), Konrad Adenauer Foundation (Christian Democratic Union – CDU), Friedrich Naumann Foundation for Freedom (Free Democratic Party – FDP), Hanns Seidel Foundation (Christian Social Union in Bavaria – CSU), Heinrich Boll Foundation (Alliance 90/The Greens Party) και Rosa Luxemburg Foundation (Left Party).

Ενδεικτικά, στον Πίνακα 2 πιο κάτω παρουσιάζεται η χρηματοδότηση που έλαβαν τα δύο μεγαλύτερα πολιτικά ιδρύματα της Γερμανίας από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση κατά την τετραετία 2015 – 2018. Σημειώνεται ότι, το 1986 η χρηματοδότηση των πολιτικών ιδρυμάτων εξετάστηκε από το Ομοσπονδιακό Συνταγματικό Δικαστήριο (ΟΣΔ) και το 1992, με εντολή του Προέδρου της Γερμανίας, συστάθηκε επιτροπή ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων η οποία εξέτασε το ζήτημα της κρατικής χρηματοδότησης των κομμάτων και πολιτικών ιδρυμάτων.

Τα κύρια συμπεράσματα του ΟΣΔ και της ανεξάρτητης επιτροπής ήταν τα εξής:

- (α) τα Πολιτικά Ιδρύματα αποτελούν σημαντικό στοιχείο της πολιτικής κουλτούρας της Ομοσπονδιακής Γερμανίας,
- (β) τα Πολιτικά Ιδρύματα παράγουν έργο το οποίο είναι χρήσιμο για την πολιτεία,
- (γ) η κρατική επιδότηση που λαμβάνουν τα ιδρύματα αυτά είναι συνταγματική και εξυπηρετεί το δημόσιο συμφέρον.⁹

Παρά τις σχέσεις τους με τα κοινοβουλευτικά κόμματα, όλα τα πολιτικά ιδρύματα είναι ανεξάρτητα τόσο οικονομικά όσο και ως νομικές οντότητες.

⁹ Στο ίδιο, σελ. 66.

Πίνακας 2 – Η χρηματοδότηση του Friedrich Ebert Foundation (FES) και του Konrad Adenauer Foundation (KAS) από την ομοσπονδιακή κυβέρνηση της Γερμανίας κατά την τριετία 2015-2017.¹⁰

	2015	2016	2017	2018	Σύνολο τετραετίας
FES	153,108,911.52	163,258,030.30	170,892,301.25	183,102,542.58	670,361,785.65
KAS	147,439,581.07	159,147,940.30	164,916,988.02	188,129,739.32	659,634,248.71
Ποσοστό (%) χρηματοδότησης από ομοσπονδιακή κυβέρνηση επί των ετήσιων εσόδων των ινστιτούτων					
FES	93.81	94.29	94.60	97.24	
KAS	92.05	93.01	93.24	95.9	

Μια από τις κύριες διαφορές μεταξύ των συστημάτων χρηματοδότησης της Ελλάδας και της Γερμανίας είναι ότι στην Ελλάδα οι δεξαμενές σκέψης που συνδέονται με πολιτικά κόμματα χρηματοδοτούνται από το κράτος μέσω των κομμάτων, ενώ στη Γερμανία η χρηματοδότηση παραχωρείται απευθείας από το κράτος προς αυτές. Είναι δε ενδεικτικό ότι σε μια τετραετία, το συνολικό ποσό που έλαβαν μαζί τα δυο σημαντικότερα ινστιτούτα στη Γερμανία υπερβαίνει κατά πολύ το 1 δισεκατομμύριο ευρώ.

Ευρωπαϊκή Ένωση

Στο επίπεδο της Ε.Ε. εφαρμόζεται παρόμοιο σύστημα με αυτό που επικρατεί στη Γερμανία σε ό,τι αφορά τη δημόσια χρηματοδότηση μη κερδοσκοπικών δεξαμενών σκέψης που διασυνδέονται με ευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα. Και στην περίπτωση αυτή, τα πολιτικά διασυνδεδεμένα ινστιτούτα θεωρούνται ως στρατηγικής σημασίας για την προαγωγή της δημοκρατικής λειτουργίας της ΕΕ. Συγκεκριμένα, στο προοίμιο του Κανονισμού 1141/2014 του ΕΚ και του Συμβουλίου της 22 Οκτωβρίου 2014 γίνεται διασύνδεση των ευρωπαϊκών πολιτικών κομμάτων και των πολιτικών ιδρυμάτων με τα θεμελιώδη δικαιώματα του συνέρχεσθαι και της ελευθερίας έκφρασης. Ο Κανονισμός αναφέρει ότι η άσκηση αυτών των δικαιωμάτων αποτελεί προϋπόθεση για την πλήρη συμμετοχή των Ευρωπαίων πολιτών στη δημοκρατική ζωή της Ένωσης, προσθέτοντας ότι τα ευρωπαϊκά κόμματα και πολιτικά ιδρύματα γεφυρώνουν το χάσμα ανάμεσα στα επίπεδα της εθνικής και ευρωπαϊκής πολιτικής. Ακόμη, σύμφωνα με τον Κανονισμό, θα πρέπει να

¹⁰ Τα στοιχεία βασίζονται στις ετήσιες εκθέσεις έκαστου πολιτικού ιδρύματος για τα έτη 2016, 2017 και 2018. FES – < <https://bit.ly/3l8b7ED> > (2016), < <https://bit.ly/2JfKXCC> > (2017), < <https://bit.ly/2HIVl5A> > (2018) KAS – < <https://bit.ly/2KKmiHd> > (2016), < <https://bit.ly/3nYX8CR> > (2017), < <https://bit.ly/3nSNFwS> > (2018)

υποστηριχθεί η προσπάθεια των ευρωπαϊκών κομμάτων και πολιτικών ιδρυμάτων για ενδυνάμωση των δεσμών μεταξύ της κοινωνίας των πολιτών και των θεσμών της ΕΕ.

Τα πολιτικά διασυνδεδεμένα ινστιτούτα θεωρούνται ως στρατηγικής σημασίας για την προαγωγή της δημοκρατικής λειτουργίας της Ε.Ε. Τα ευρωπαϊκά κόμματα και πολιτικά ιδρύματα γεφυρώνουν το χάσμα ανάμεσα στα επίπεδα της εθνικής και ευρωπαϊκής πολιτικής. Η χρηματοδότηση τους παρέχεται επίσης απευθείας από τον προϋπολογισμό της Ένωσης – και όχι μέσω των πολιτικών κομμάτων.

Στην ΕΕ, όπως και στη Γερμανία, αυτές οι πολιτικά διασυνδεδεμένες δεξαμενές σκέψης αναφέρονται επισήμως ως πολιτικά ιδρύματα και η χρηματοδότηση τους παρέχεται επίσης απευθείας από τον προϋπολογισμό της Ένωσης - και όχι μέσω των πολιτικών κομμάτων. Για να αποκτήσει κάποια δεξαμενή σκέψης την ιδιότητα του ευρωπαϊκού πολιτικού ιδρύματος, θα πρέπει να υποβάλει αίτηση μέσω κάποιου ευρωπαϊκού πολιτικού κόμματος προς την Αρχή για τα Ευρωπαϊκά Πολιτικά Κόμματα και τα Ευρωπαϊκά Πολιτικά Ιδρύματα.¹¹ Νοείται ότι το ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα το οποίο θα υποβάλει την αίτηση θα πρέπει να είναι εγγεγραμμένο στην εν λόγω Αρχή, ενώ η δεξαμενή σκέψης για την οποία υποβάλλεται η αίτηση θα πρέπει να διασυνδέεται επισήμως με το ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα. Εφόσον κάποια δεξαμενή σκέψης έχει αναγνωριστεί ως ευρωπαϊκό πολιτικό ίδρυμα τότε μπορεί να αιτείται χρηματοδότηση από τον γενικό προϋπολογισμό της ΕΕ, μέσω του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (ΕΚ).¹²

Η χρηματοδότηση δύναται να καλύπτει μέχρι το 90% των εξόδων τους και μπορεί να χρησιμοποιηθεί για σκοπούς όπως: (α) συναντήσεις και συνέδρια, (β) δημοσιεύσεις, μελέτες και διαφημίσεις (γ) έξοδα διοίκησης, διακίνησης και μισθών και (δ) έξοδα εκστρατειών που σχετίζονται με την ΕΕ. Απαγορεύεται η χρήση της χρηματοδότησης που λαμβάνουν από την ΕΕ ή αλλού για σκοπούς που δεν ορίζονται στα καταστατικά τους και ιδιαίτερα για χρηματοδότηση εκλογών, πολιτικών κομμάτων, υποψηφίων ή άλλων

¹¹ Η Αρχή αυτή ιδρύθηκε με τον Κανονισμό Αρ. 1141/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22 Οκτωβρίου 2014.

¹² Authority for European Political Parties and European Political Foundations, Application for registration < <http://www.appf.europa.eu/appf/en/parties-and-foundations/how-to-apply.html> >

ιδρυμάτων. Σημειώνεται ότι η Αρχή για τα Ευρωπαϊκά Πολιτικά Κόμματα και τα Ευρωπαϊκά Πολιτικά Ιδρύματα είναι ανεξάρτητη από το ΕΚ και μπορεί να τους επιβάλλει κυρώσεις.¹³

Αυτή τη στιγμή υπάρχουν 10 ευρωπαϊκά πολιτικά ιδρύματα:

- (1) Wilfried Martens Centre for European Studies (European People’s Party – EPP)
- (2) Foundation for European Progressive Studies (Party of European Socialists – PES)
- (3) European Liberal Forum (Alliance of Liberals and Democrats for Europe – ALDE)
- (4) Institute of European Democrats (European Democratic Party – EDP)
- (5) Green European Foundation (European Green Party)
- (6) Sallux (European Christian Political Movement – ECPM)
- (7) New Direction - The Foundation for European Reform (European Conservatives and Reformists – ECR)
- (8) Coppieters Foundation (European Free Alliance – EFA)
- (9) Transform Europe (Party of the European Left – EL)
- (10) Association pour l’Identité et Démocratie Fondation (Identity and Democracy Party – ID)

Πίνακας 3 – Η χρηματοδότηση του Martens Centre και του Foundation for European Progressive Studies (FEPS) από το ΕΚ κατά την τριετία 2016-2018.¹⁴

	2016	2017	2018	Σύνολο τριετίας
Martens Centre	4,878,174	5,042,165	5,816,345	15,736,684
FEPS	4,430,253	4,221,134	4,964,127	13,615,514
Ποσοστό χρηματοδότησης από το ΕΚ επί των ετήσιων εσόδων (%)				
Martens Centre	83.48	83.17	84.13	
FEPS	–	82.73	83.48	

¹³ European Parliament, Political parties and political foundations at European level < <https://bit.ly/3m7s7w2> >

¹⁴ Τα στοιχεία βασίζονται στις ετήσιες ελεγκτικές εκθέσεις (audit reports) των πολιτικών ιδρυμάτων.

Martens Centre – < <https://bit.ly/3qeJygT> >(2016), < <https://bit.ly/2V8arVp> > (2017), < <https://bit.ly/3nWV7XK> > (2018)

FEPS – < <https://bit.ly/3q62LBO> > (2016), < <https://bit.ly/33kJVfG> > (2017), < <https://bit.ly/2KMB0gQ> > (2018)

Η διαδικασία διεκδίκησης της χρηματοδότησης ξεκινά με την υποβολή αίτησης από τα πολιτικά ιδρύματα προς το ΕΚ μέχρι τις 30 Σεπτεμβρίου κάθε έτους. Μαζί με την αίτηση υποβάλλεται, επίσης, εκτίμηση του προϋπολογισμού και ο προγραμματισμός του επόμενου έτους. Το συνολικό ποσό της χρηματοδότησης, κατανέμεται στα πολιτικά ιδρύματα των οποίων οι αιτήσεις έχουν εγκριθεί ως εξής:

(α) ποσοστό 10% κατανέμεται ισομερώς

(β) ποσοστό 90% κατανέμεται κατ' αναλογία των εδρών που κατέχει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το ευρωπαϊκό πολιτικό κόμμα με το οποίο είναι συνδεδεμένο κάθε πολιτικό ίδρυμα.¹⁵

Αντί επιλόγου

Η λογική της χρηματοδότησης των δεξαμενών σκέψης που διασυνδέονται με πολιτικά κόμματα από δημόσια κονδύλια, έγκειται στο ότι δύνανται να συμβάλουν σημαντικά προς την κατεύθυνση του συνεχούς εκσυγχρονισμού και της ποιοτικής αναβάθμισης του πολιτικού συστήματος κάθε χώρας, λειτουργώντας έτσι προς όφελος γενικότερα της δημοκρατίας. Η κρατική χρηματοδότηση των δεξαμενών σκέψης διαμέσου του ετήσιου κρατικού προϋπολογισμού ενισχύει τη δυνατότητά τους να διαδραματίσουν αυτό το ρόλο, διασφαλίζοντας την αυτονομία τους. Αυτό καταδεικνύει και η πρακτική που ακολουθείται σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπου τα πολιτικά διασυνδεδεμένα ινστιτούτα λαμβάνουν χρηματοδότηση απευθείας από τον προϋπολογισμό της Ε.Ε.¹⁶

**Το Σημείωμα Πολιτικής Ινστιτούτο Μελετών Πολιτικής και Δημοκρατίας ετοιμάστηκε από το προσωπικό του Ινστιτούτου Μελετών Πολιτικής και Δημοκρατίας.*

¹⁵ Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Ευρωπαϊκά πολιτικά ιδρύματα < <https://bit.ly/2Jknoc0> >

¹⁶ Στο ίδιο, σελ. 5.